

แบบจัดเก็บองค์ความรู้	
องค์ความรู้ เรื่อง การจัดการความรู้ขององค์ความรู้ กระบวนการโรงเรียนเกษตรกร จังหวัดนครศรีธรรมราช	
เจ้าของความรู้ หรือผู้ให้ข้อมูล นายสุธานิล หิตสิน หัวหน้ากลุ่มอารักขาพืช เกษียณอายุราชการ ๓๐ กันยายน ๒๕๖๖	
วันที่บันทึกความรู้ ๑๑ สิงหาคม ๒๕๖๖	
กระบวนการ/ขั้นตอน/วิธีการปฏิบัติ (ขององค์ความรู้)	ข้อแนะนำ/เอกสารอ้างอิง/ คู่มือต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับองค์ ความรู้
<p>กระบวนการ/ขั้นตอน/วิธีการปฏิบัติขององค์ความรู้</p> <p>จากประสบการณ์ที่เป็นที่วิทยากรกระบวนการโรงเรียนเกษตรกร พอจะสรุปองค์ความรู้เกี่ยวกับกระบวนการโรงเรียนเกษตรกร ว่า โรงเรียนเกษตรกร หมายถึงกระบวนการเรียนรู้แบบมีส่วนร่วมที่ให้เกษตรกรเป็นศูนย์กลางของการเรียนรู้ให้เกษตรกรได้ร่วมกันคิด ร่วมกันแก้ไข แลกเปลี่ยน ประสบการณ์ และสามารถตัดสินใจได้ด้วยตนเองในกระบวนการผลิตทุกขั้นตอน ตั้งแต่เริ่มปลูกจนกระทั่งเก็บเกี่ยวและหลังเก็บเกี่ยว</p> <p>องค์ประกอบพื้นฐานของโรงเรียนเกษตรกร ประกอบด้วย</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. โรงเรียนเกษตรกรจะประกอบไปด้วยกลุ่มเกษตรกร จำนวน 20-25 คน 2. โรงเรียนเกษตรกรเป็นการเรียนรู้ในแปลงปลูกพืชและมีระยะเวลาอย่างน้อยหนึ่งฤดูการเพาะปลูก (ตั้งแต่เพาะเมล็ดถึงเก็บเกี่ยว) 3. เกษตรกรสมาชิกจะพบกันเป็นประจำสัปดาห์ละหนึ่งครั้ง ตลอดฤดูการเพาะปลูก 4. ในโรงเรียนเกษตรกร เกษตรกรเป็นผู้ดำเนินการศึกษาเปรียบเทียบระหว่างวิธีไอยู พี เอ็ม และวิธีแบบของเกษตรกรทั่วไป เกษตรกรจะมีแปลงปฏิบัติตามทั้งสองวิธี 5. ในโรงเรียนเกษตรกรจะต้องมีการทำแปลงศึกษาเฉพาะเรื่องซึ่งหัวข้อที่ศึกษาขึ้นอยู่กับปัญหาที่มีอยู่ในพื้นที่นั้น 6. ในโรงเรียนเกษตรกรจะมีการกำหนดหัวข้อเรียนรู้พิเศษ ซึ่งเกษตรกรเป็นผู้เลือกเรื่องที่ตนสนใจ 7. การพบปะแต่ละครั้งอย่างน้อยที่สุดจะต้องมีกิจกรรมการวิเคราะห์ระบบนิเวศเกษตร (AES) แปลงปลูกพืชและปิดท้ายด้วยการตัดสินใจร่วมกันในการจัดการแปลงปลูก 8. วิธีการศึกษาตามกระบวนการโรงเรียนเกษตรกร คือ การเรียนรู้จากประสบการณ์การเรียนรู้แบบมีส่วนร่วม ศูนย์กลางอยู่ที่ผู้เรียนและยึดหลักการศึกษานอกระบบ 9. โรงเรียนเกษตรกร 1 กลุ่ม จะต้องมีวิทยากรพี่เลี้ยงอย่างน้อยหนึ่งคนทำหน้าที่อำนวยความสะดวกในการเรียนรู้ให้เกิดประสบการณ์ มีใช้การสอนให้ทำหรือการส่งมอบคำสั่งจากระดับบนสู่ระดับล่าง 	<div style="text-align: center;"> </div> <p>เอกสารอ้างอิง</p> <p>กองส่งเสริมการอารักขาพืช และจัดการดินปุ๋ย กรมส่งเสริมการเกษตร http://www.ppsf.doae.go.th/ และองค์ความรู้ที่สะสมในตัวบุคคล นายสุธานิล หิตสิน หัวหน้ากลุ่มอารักขาพืช สำนักงานเกษตรจังหวัด นครศรีธรรมราช ผู้เกษียณอายุราชการ 30 กันยายน 2566</p>

<p style="text-align: center;">กระบวนการ/ขั้นตอน/วิธีการปฏิบัติ (ขององค์ความรู้)</p>	<p style="text-align: center;">ข้อแนะนำ/เอกสารอ้างอิง/ คู่มือต่าง ๆ ที่เกี่ยวข้องกับองค์ ความรู้</p>
<p>กิจกรรมที่ต้องปฏิบัติทุกครั้งที่พบกัน</p> <p>จากการพบกันในครั้งแรกซึ่งมีกิจกรรมที่เกี่ยวข้องกับการวิเคราะห์ข้อมูลต่าง ๆ คัดเลือกจุดดำเนินการจัดตั้งโรงเรียนเกษตรกร คัดเลือกเกษตรกรสมาชิก ชี้แจงทำความเข้าใจกับสมาชิกในกลุ่มสถานที่ที่จะพบกันหรือสถานที่จัดทำ แปลงเรียนรู้ร่วมกัน ตลอดจน หาข้อตกลงร่วมภายในกลุ่มแล้วนั้น ขั้นตอนต่อไปคือการมาพบปะกันตามข้อตกลง ซึ่งแต่ละครั้งของการมาพบปะกันนั้น มีกิจกรรมที่ต้องปฏิบัติ ดังนี้</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. การลงสำรวจแปลงปลูกพืช แบ่งเกษตรกรออกเป็นกลุ่ม ๆ ละ 4-5 คน ลงแปลง ปลูกพืชที่ใช้เป็นแปลงเรียนรู้หรือเป็นแปลงที่ใช้ทดลองฝึกปฏิบัติ เพื่อตรวจสอบสภาพ ต่างๆ ในแปลงปลูก เก็บตัวอย่างพืช แมลง สิ่งมีชีวิตอื่น ๆ บันทึกสิ่งที่พบต่าง ๆ ตัวอย่างเช่น ความหนาแน่นของศัตรูพืช ศัตรูธรรมชาติของศัตรูพืช ความสมบูรณ์ ของพืช สภาพทั่วไปของแปลงปลูก สภาพภูมิอากาศ โดยเจ้าหน้าที่ผู้อำนวย ความสะดวกเป็นผู้เตรียมวัสดุอุปกรณ์ที่จำเป็นให้ 2. วิเคราะห์ระบบนิเวศในแปลงปลูก (Eco-System Analysis) เป็นกิจกรรมหลัก หรือเป็นหัวใจของการประชุมในครั้งที่จะต้องปฏิบัติแต่ละกลุ่มจะใช้ข้อมูลที่ได้จาก การลงสำรวจแปลงในข้อที่ 1 ร่วมกันแสดงออกมาเป็นภาพ ซึ่งภาพจะประกอบด้วย ศัตรูพืช ศัตรูธรรมชาติ สุขภาพของพืช สภาพแปลงปลูกพืช สภาพอากาศ และ การปฏิบัติอื่น ๆ ในช่วงนั้น นำข้อมูลมาวิเคราะห์ภายในกลุ่มเพื่อหาข้อสรุป เพื่อตัดสินใจดำเนินการ โดยมีการแลกเปลี่ยนข้อมูลเปรียบเทียบกับข้อมูลวิชาการ ต่างๆ ถึงการตัดสินใจนั้น ๆ ซึ่งเป็นการพัฒนาทักษะในการวิเคราะห์ของเกษตรกร 3. การเสนอผลการตัดสินใจ (Decision making) ผลการวิเคราะห์ร่วมกันภายในกลุ่ม จะถูกนำเสนอโดยให้ทุกกลุ่มส่งผู้แทนมานำเสนอต่อที่ประชุมใหญ่ เพื่อการอภิปราย และเป็นการฝึกหัดเสนอผลต่อคนหมู่มาก ในระหว่างการนำเสนอจะมีการซักถาม และตอบข้อซักถาม เพื่อหาข้อสรุปร่วมกัน ช่วงนี้เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร จะทำหน้าที่เป็นผู้อำนวยความสะดวกในการอภิปรายและบันทึกข้อสรุปผลการตัดสินใจ ของเกษตรกร ข้อมูลจากการตัดสินใจนี้จะใช้เป็นข้อมูลให้เจ้าของแปลงเรียนรู้นั้น ดำเนินการเพื่อให้สมาชิกได้รับทราบถึงผลของการดำเนินการตามที่ตัดสินใจกันไว้แล้ว ในครั้งต่อไปที่นัดมาพบปะกัน และประโยชน์อีกประการหนึ่ง คือ สมาชิกได้รับทราบ ข้อมูลการปฏิบัติของเกษตรกรรายอื่น และพิจารณานำไปใช้ในแปลงของตนเอง ในกรณีที่มีปัญหาที่ไม่สามารถแก้ไขได้ หรือมีวิธีการในการแก้ปัญหาที่แตกต่างกัน หลายวิธี อาจจะใช้เป็นประเด็นเพื่อทดลองพิสูจน์ทราบ ด้วยการแบ่งพื้นที่แปลงเรียนรู้ ทำการทดลอง หรือฝึกปฏิบัติได้ 4. หัวข้อพิเศษ (Special Topic) เป็นองค์ความรู้ที่นำมาเพิ่มเติม หัวข้อหรือประเด็น ให้เป็นไปตามความต้องการของสอดคล้องกับช่วงการเจริญเติบโตของพืช หัวข้อต่าง ๆ การนำเสนออาจจะเป็นการบรรยายเชิงอภิปรายโดยเจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตร จะเป็นผู้ดำเนินการอบรมหรือจัดหาวิทยากร และเตรียมการให้สอดคล้องกับแผน ดำเนินกิจกรรมของแต่ละกลุ่ม อาจจะทำให้มีการฝึกปฏิบัติ ได้ตามความต้องการ และตามความจำเป็นของหัวข้อที่ต้องการเรียนรู้ 	

<p>5. กิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์ (Group Dynamic) กิจกรรมอื่น ๆ ตามความเหมาะสมของแต่ละชนิดพืช และกลุ่มเกษตรกร เช่น กิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์ที่มีจุดมุ่งหมายเพื่อพัฒนาเกษตรกร ด้านการแก้ไขปัญหาการสื่อสาร ภาวะความเป็นผู้นำ การสร้างทีม ซึ่งกิจกรรมเหล่านี้จะช่วยให้สมาชิกในกลุ่มมีความสัมพันธ์ที่ดี กระตุ้นให้เกษตรกรเข้าใจถึงการร่วมกันแก้ไขปัญหา การสื่อความหมาย ฝึกหัดสร้างความเป็นผู้นำ ซึ่งจะสร้างให้มีความสนิทสนมกันมีศักยภาพในการทำกิจกรรมร่วมกันเพิ่มมากขึ้น ส่งผลให้การทำโรงเรียนเกษตรกรมีประสิทธิภาพเพิ่มมากขึ้น</p> <p>6. ทบทวนและวางแผน (Review and Planing) เป็นการสรุปผลการดำเนินงานที่ผ่านมา ผลที่เกิดขึ้นจากการดำเนินการ ความก้าวหน้าของช่วงระยะเวลา การเจริญเติบโตของพืช ระบบนิเวศ ผลการจัดทำแปลงทดลองเรียนรู้ต่าง ๆ ศัตรูพืช ศัตรูธรรมชาติที่พบ การประชุมแต่ละครั้งต้องมีการสรุป ทบทวนผล การปฏิบัติของเกษตรกร วิเคราะห์ ระบบนิเวศ การตัดสินใจ อย่างต่อเนื่อง ตลอดฤดูกาลผลิต พร้อมทั้งวางแผนการประชุมในครั้งต่อไป และเมื่อสิ้นสุดฤดูกาลจะมีการวัดเปรียบเทียบผล ผลิต ค่าใช้จ่ายหรือต้นทุน การผลิต วิเคราะห์ ผลตอบแทนทางเศรษฐศาสตร์ ระหว่างแปลงที่มีการดำเนินการตามกระบวนการโรงเรียนเกษตรกรกับแปลงที่ดำเนินการตามปกติของเกษตรกร</p> <p style="text-align: center;">ตัวอย่างตารางการประชุมแต่ละสัปดาห์หรือแต่ละครั้ง</p> <p style="padding-left: 40px;">08.00 น. ลงสำรวจแปลงปลูกพืช</p> <p style="padding-left: 40px;">09.00 น. วิเคราะห์ระบบนิเวศ (Eco3system Analysis)</p> <p style="padding-left: 40px;">10.00 น. เสนอผลการตัดสินใจ (Decision making)</p> <p style="padding-left: 40px;">10.30 น. หัวข้อพิเศษ (Special Topic)</p> <p style="padding-left: 40px;">11.00 น. กิจกรรมกลุ่มสัมพันธ์ (Group Dynamic)</p> <p style="padding-left: 40px;">11.30 น. ทบทวนและวางแผน (Review and Planing)</p>	
<p>เทคนิค หรือเคล็ดลับ หรือจุดเน้นสำคัญ ที่ทำให้องค์ความรู้นั้นเกิดผลสำเร็จ</p> <p>เกษตรกรที่จะเข้าร่วมกิจกรรมต้องสมัครใจและพร้อมที่จะร่วมกิจกรรมทุกครั้ง ตามกระบวนการโรงเรียนเกษตรกร เจ้าหน้าที่ส่งเสริมการเกษตรหรือเกษตรตำบล จะเป็นผู้ทำหน้าที่เป็นวิทยากรที่เลี้ยง การที่เจ้าหน้าที่จะเป็นวิทยากรที่เลี้ยงที่ดั้นนั้น จำเป็นต้องมีความรู้อย่างลึกซึ้งตลอดกระบวนการทั้งเรื่อง การจัดการพืช การจัดการศัตรูพืช ระบบนิเวศ และเทคนิคการถ่ายทอดความรู้ ซึ่งเจ้าหน้าที่มักจะเข้าใจว่าตนรู้แล้วจากสถาบันการศึกษาและประสบการณ์การทำงานที่ผ่านมา แต่สิ่งที่รู้มานั้น มักจะเป็นทฤษฎีเป็นส่วนใหญ่ ดังนั้น เจ้าหน้าที่ที่จะเป็นวิทยากรที่เลี้ยงที่ดั้นนั้น ควรมีความสามารถในการถ่ายทอด องค์ความรู้ และการทำงานเป็นทีม</p> <p>ปัจจัยแห่งความสำเร็จ</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. เกษตรกรที่เข้าร่วมด้วยความสมัครใจเพื่อที่จะเรียนรู้และฝึกปฏิบัติ 2. เจ้าหน้าที่เข้าใจกระบวนการโรงเรียนเกษตรกร สามารถถ่ายทอดได้ และเป็นผู้อำนวยความสะดวก กระตุ้นให้เกิดการเรียนรู้ร่วมกัน 3. แปลงเรียนรู้ต้นแบบต้องพร้อมและห้วงเวลาการดำเนินการเหมาะสม 4. มีการทำงานกันเป็นทีม ร่วมกับ เกษตรกร เจ้าหน้าที่ ภาคีที่เกี่ยวข้อง 	
<p>ผู้บันทึกองค์ความรู้ ชื่อ นางชมภูรัฐ ศิริโชติ ตำแหน่ง นักวิชาการส่งเสริมการเกษตรชำนาญการ</p> <p>หน่วยงาน สำนักงานเกษตรจังหวัดนครศรีธรรมราช โทรศัพท์ 0-840-941072</p>	